

Stockholm 2021-03-19

UR:s remissvar på Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken, Ku2020/01900

UR har beretts möjligheten att skriva remissvar på Institutet för språk och folkminnets (ISOF) förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska.

Handlingsprogrammet syftar till att främja möjligheten för de nationella minoritetsspråken att revitaliseras och fortleva som levande språk i Sverige. Totalt presenteras 81 punkter i ISOF:s förslag till handlingsprogram, däribland inom medier och public service vilket är det kapitel som UR väljer att skriva remissvar på.

Medier och public service 5.6 (sid.40)

UR delar Institutet för språk och folkminnets bild av att synliggörandet av de nationella minoriteterna och minoritetsspråken i samhället genom public service är av stor betydelse för att åstadkomma en ökad medvetenhet och kunskap om de nationella minoritetsspråken.

UR sänder radio- och tv-program på de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib (arli, lovari, kelderash, svensk rommani, polskromani, gurbeti och kaale) och på de samiska språken; ume-, lule-, pite-, nord- och sydsamiska. UR arbetar kontinuerligt för att producera program på ett flertal varieteter och dialekter. Programmen har alltid en utbildande ambition och utgår från utbildningsbehoven och i möjligaste mån utifrån att synliggöra och stärka identifikationen hos de berörda minoritetsspråksgруппerna. UR kartlägger vilka språkstärkande och språkutvecklande program som behövs i utbildningen – uppdraget är att förstärka, bredda och komplettera det andra gör.

UR:s nationella minoritetsspråksprogram produceras för att kunna ha lång hållbarhet och användning och finns samlat på den digitala plattformen UR Play. Där är programmen tillgängliga under flera år och kan strömmas av vem som helst, när som helst, online.

Enligt sändningstillståndet 2020–2025 ska UR:s förstasändningar på finska, meänkieli, romska, samiska och jiddisch samt på teckenspråk öka under tillståndsperioden jämfört med 2019 års nivåer. Det samlade programutbudet ska, sammantaget med Sveriges Radios och SVT:s utbud, uppgå till minst 2019 års nivå. Utbudet på jiddisch ska, sammantaget med Sveriges Radios och SVT:s utbud, öka under tillståndsperioden jämfört med 2019 års nivå. UR har under 2020 ökat sändningsvolymen för samtliga nationella minoritetsspråk samt på svenskt teckenspråk. UR har också under 2020 ökat

Sveriges Utbildningsradio AB

antalet förstasändningar på jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

ISOF:s förslag: Öka utbudet av tv-program på de nationella minoritetsspråken genom dubbning av befintliga svenskspråkiga program

ISOF föreslår att SVT bör undersöka intresset och förutsättningarna för en ökad omfattning av dubbade produktioner av svenskspråkiga program till de nationella minoritetsspråken som ett komplement till originalproduktionen av nyproducerat material inom public service. Syftet ska vara att öka utbudet av tv-program på de nationella minoritetsspråken.

UR anser inte att detta förslag är förenligt med de språkliga kvalitetskrav UR har på produktioner på nationella minoritetsspråk. Ett tv-program som produceras av UR ska både hålla hög språklig såväl som innehållslig kvalitet. UR är därför generellt restriktivt kring att dubba tv-produktioner eftersom det är svårt att nå en tillfredsställande kvalitet.

Ett originalprogram producerat på svenska, som inte är animerat, som ska dubbas till ett nationellt minoritetsspråk kommer i praktiken innebära att allt tal behöver översättas, textas, språkgranskas och skådespelare behöver läppsynka tal och dialoger med bilder med annat originalljud. För att tv-programmet ska hålla god kvalitet så behöver tal och ljud stämma överens med den visuella upplevelsen av tv-programmet. Skådespelarens inläsning på språket behöver överensstämma med det som visas i bild på ett snarligt sätt.

I och med att tillgången på kvalificerade översättare, inläsare och skådespelare på de olika nationella minoritetsspråken, olika varieteter och dialekter, varierar inom språken och i många fall är tillgången begränsad så kommer det att försvåra produktionsvillkoren. Det kommer både vara resurskrävande och tidskrävande. Distributionen av dubbade tv-produktioner kommer att påverkas av produktionsvillkoren. Dubbade tv-produktioner på nationella minoritetsspråk av svenska originalprogram kan därför bidra till en försämring av kvaliteten på programmen.

I UR:s årliga dialog med företrädare för nationella minoriteter och urfolk har det framförts en önskan om att språkprogrammen från UR i största möjliga mån bör utspela sig i den kulturella kontext som språket lever i eller från de berättelser där språket härstammar. Det är enligt företrädarna för de nationella minoritetsspråkgrupperna en viktig kvalitetsfråga och för UR en målsättning vid produktion av program på nationella minoritetsspråk. I de fall då diskussionen om dubbade språkprogram har dykt upp har det främst handlat om program för barn och främst program som bygger på animationer. Den främsta anledningen till det är att en viktig del i språkinläringen via ett tv-program är synkroniseringen mellan tal, uttal och läpprörelse. Då tal och mänsklig läpprörelse inte är synkroniserade med varandra är det svårare att lära sig och förstå uttalet av ett ord. Men i en animerad film blir det inte lika påtagligt.

Om ISOF:s förslag om ett uppdrag kring dubbning och textning av svenska public service-program till de nationella minoritetsspråken, som ett komplement till originalproduktionen av nationella minoritetsspråksprogram inom public service, blir gällande, anser UR att det i första hand kan vara ett komplement och omfatta vissa produktioner riktade till en yngre målgrupp och därmed diskuteras inom ramen för minoritetsspråksuppdraget inför kommande tillståndsprocess.

Johan Hartman, strategichef